

# BISERICA SI SCOALA

REVISTA OFICIALA

On. Direcțiunea Liceului „M. N. Coana” Arad

Redacția și Administrația  
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA  
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL  
Pentru particulari pe an 6



## NECESITATEA MISIUNILOR RELIGIOASE

Războaiele lasă totdeauna în urma lor, nu numai ruine materiale, cât mai ales ruine sufletești.

Ele pustiesc viața omenească în toate compartimentele ei, deci și în cel moral — religios. De aceea ștergerea ruinelor și refacerea societății, trebuie să se facă nu numai pe plan material-economic ci și pe plan spiritual, căci urmele războaielor aici se simt mai mult și mai puternic. Curentul de însănătoșire a vieții sociale trebuie să porceadă deci din lăuntrul sufletului omenească. Acolo trebuie să se facă mai întâi rânduială. Dar pentru aceasta este necesară o mobilizare misionară a întregii preoțimi, în vederea unei ofensive puternice pe frontul slăbit al vieții sociale și morale.

Clerici și mireni, uniți și înfrățiți, sunt chemați să pornească întru aceeași luptă de zidire și înălțare sufletească, netezind depreșiunile sufletești și înlăturând acțiunile desbinătorilor de suflete.

Orî aceasta nu este posibil decât print'un misionarism viu și lucrător.

Misionarismul a fost și va fi de-a-pururi temelie existenței și înfloririi Bisericii creștine. Prin jertfa misionarilor creștini din trecut, ea a ajuns să se înalțe în toate colțurile pământului. Această jertfă este necesară și azi, căci oamenii ieșiți dintr'un război crunt ca cel de acum, insetează după o viață mai bună, după o așezare socială mai statornică și mai înțeleaptă. Omenirea de azi, este în căutarea unui liman mai sigur și mai odihnitor, iar spre acest liman nimeni nu o poate îndruma decât slujitorii lui Hristos, adică preoții.

Acum este momentul să intensificăm activitatea noastră pastorală prin misiuni religioase, prin șezători și conferințe atât la orașe, cât mai ales la sate.

Drumul preotului nu este numai cel de acasă la Biserică și înapoi, ci din acest drum

se desfac o sumedenie de cărări spre care preotul trebuie să-și trimită darnic toată lumina și puterea lui sufletească. Izvorul cel veșnic curgător al Evangheliei lui Hristos, trebuie îndrumat pe albia cea fără maluri a vieții omenești în toate laturile ei de manifestare.

Nu este deajuns ca preotul, în aceste vremuri de sbucium sufletesc și năzuinți spirituale, să se mărginească numai la slujba dela Biserică și la predica de Duminecă, ci uniți mai mulți să iasă pe teren, pornind în misiuni din sat în sat. Această ofensivă moral-religioasă, să persiste mai mult acolo unde viața religioasă este mai slabă. Să poposească în salașul celor întinați de păcate ca să trezească iubirea care renaște și să dea slobozenia ertării.

Invățătura lui Hristos, trebuie înfiptă în mijlocul preocupărilor omenești, căci ea implică o funcțiune creatoare, sporind și intensificând puterile morale ale omului. Nu e tărâm pe care ea să nu-l poată renaște și rodi și nu e suflet care să nu-l poată mișca. Ea trezește atitudini eroice și pregătește biruințe uimitoare în învălmășeala luptei pentru existență.

Invățătura Domnului și Sf. Taine, purtătoare de har sfințitor, formează azi un puternic izvor de transformare și de inspirație morală. Prin ele isbutim să reorganizăm sufletește societatea, să spiritualizăm năzuințele ei și să creem o zonă ideală de înfrățire și armonie socială.

Noi preoții, suntem cei dintâi chemați să începem această transformare și renaștere morală și religioasă.

Au plouat atâtea dureri și suferințe asupra lumii și au avut loc atâtea curente și schimbări de concepții, încât nu e deloc de mirare că am ajuns azi în fața unor probleme și realități neprevăzute, cari cer o acțiune vioasă și neîntârziată.

Acesta este rostul înalt și binecuvântat al misiunilor religioase: să deștepte sufletele anemiate și înclăstăte de păcate; să facă să

rodească inimile în credință și fapte bune; să liniștească frigurile care mai zguduie încă ființa morală a omului și să dea putere celor greu slăbănogiți și deszădăjduiți, întocmai ca și paraliticii dela lacul Vitezda.

Timpul de față ne cere în mod imperios, să punem în acțiune imediată aceste misiuni religioase, care să penetreze societatea cu spiritul lor înălțător și mântuitor.

Pr. MARIN SFETCU

## Iisus Hristos și istoria profană

### II.

Filon n'a scris nimic despre Hristos deși-i era contemporan apropiat, mai întâi fiindcă nu era istoric ci filosof, n'a trăit în Palestina ci în Alexandria și cel mai temeinic motiv este acesta „Filon credea în Mesia, însă ca toți ceilalți Evrei ai timpului său, într'un Mesia eminent politic, prin care poporul lui Dumnezeu va fi eliberat de jugul roman și care i va recâștiga o glorioasă independență. În aceste condițiuni el nu putea privi decât ca pe un om exaltat fără valoare, și prin urmare să l lase în umbră pe acest Iisus, pentru care ideea mesianică aparține exclusiv domeniului religios și moral” (L. Cl. Fillion. op. cit)

Istoricul Iosif Flaviu, care în scrierile sale raportează toate bârfelile din Palestina, scrie foarte puțin despre Iisus, sau după unii nu scrie deloc.

Născut în 37-38, afiliat partidului fariseic și patriot inflăcărat, ia parte activă la revolta compatrioților săi contra Romei în anul 66 și ajunge prizonier la Roma.

Fariseul Iosif Flaviu, nu poate să aibă alta atitudine față de Iisus decât compatrioții și tovarășii săi de partid, iată explicația tăcerii lui.

Dacă admitem că a scris, dar a scris prea puțin, să ne gândim că și-a început activitatea de scriitor la Roma unde și-a scris toate cărțile, după ce este eliberat din captivitate.

El scrie istorie pentru Romanii care l hrăneau, deci în spiritul caracteristic istoriografiei romane a epocii. Atitudinea lui, în cazul acesta, va putea primi aceeași explicație ca și atitudinea istoriografiei romane.

Istoriografia romană prin Tacit și Suetoniu amintește doar în treacăt, vag și confuz despre Iisus Hristos.

Atitudinea ei o explică un complex de împrejurări.

a) În lumea romană a vremii creștinismul era până târziu considerat ca o sectă iudaică, iar Iisus un mic rebel, un profet fals al iudaismului.

Față de iudaism cu care era confundat creștinismul, cultura greco latină nutrea o indiferență totală, un profund dispreț. „Civilizația greco-latină, cu bogăția valorilor ei spirituale era cu totul refractară iudaismului. De pe pedestalul culturii sale superioare și dela înălțimea hegemoniei sale politice și spirituale, civilizația greco-latină privea de sus sectarismul palestinian.

Roma și Alena se uitau cu dispreț la poporul cu apucături ciudate, superstițios, hrăpăreț și rob al banului care locuia într'un fund din Asia (St. Diamandi — Fiul lui Dumnezeu — Fiul Omului).

N'aveau nici un motiv istoric să se ocupe de Iisus care era privit cu dispreț de către Iudeii pentru cari disprețul roman nu cunoștea margini. Iisus disprețuit de către Iudeii pe care Romanii îi disprețuiau mai mult, nu putea să se bucure din partea acestora de o cât de mică atenție.

b) Romanii aprobaseră răstignirea lui Iisus de către Iudei așa că n'aveau nici un interes să vorbească despre un nevinovat ucis cu consimțământul lor.

c) În timpul lui Tacit și Suetoniu religia creștină era demult interzisă la Roma și în întreg imperiul, astfel că nici întemeietorul ei Hristos, nu putea forma un subiect liber pentru discuție și mai ales pentru scris.

d) Iisus Hristos și a trăit viața pământească într'o epocă în care scriitorii se ocupau mai ales de viața și faptele puternicilor zilei, așa că nu aveau prilej de a vorbi și despre umilul Nazarinean.

e) Motivul principal pentru care istoriografia romană n'a consacrat prea multe pagini lui Iisus Hristos stă în caracterul acelei istoriografii.

K. Kautsky spune despre istoriografia romană, că „n'a excelat niciodată printr'o critică deosebit de riguroasă.

Ea nu era încă (în epoca lui Iisus) o știință în sensul mai restrâns al cuvântului, ea nu servea încă la cercetarea legilor evolutive ale societății, ci unor scopuri pedagogice sau politice. Ea voia să-l înalțe sufletește pe cetitor sau să i dovedească justetea tendințelor politice pe care le propaga istoriograful. Faptele mari ale strămoșilor trebuiau să înalțe sufletește generațiile următoare și să le inflăcăreze pentru fapte asemănătoare, în privința aceasta opera istorică nu era decât răsunetul prozaic al epopeii istorice. Dar generațiile următoare trebuiau să învețe din experiențele strămoșilor ce să facă și să nu facă” (K. Kautsky: Originile creștinismului).

Caracterul pedagogic și politic al istoriografiei consta în faptul că istoricul nu scria atât cu scopul de a comunica adevărul, ci mai mult pentru a educa, a forma în cetitor o anumită concepție despre lume și viață, potrivit unui ideal specific epocii în care trăia; faptele care serveau acest țel erau preamărite, iar altele adevărate și reale, dar care n'aveau afinități cu idealul epocii, erau trecute sub tăcere.

Idealul roman era eroul, concepția eroică despre viață, eroul pământesc. Istoria romană prezintă personalități caracterizate prin forța, vigoarea și vitejia lor, persoane pentru care faima și gloria în fața oamenilor erau ținte finale, ca exemplul lor să influențeze felul de a fi și de a gândi al tineretului.

Cum se prezenta Iisus în raport cu concepția eroică romană asupra omului? Era Iisus o personalitate ce putea fi recomandată ca exemplu demn de urmat?

Putea învățătura și activitatea lui Iisus să determine pe cineva la acțiune pe linia idealului eroic romanic? Putea fi Iisus obiect al preocupărilor istoriei romane?

Un categoric nu este răspunsul ce ni se impune. Pe lângă faptul că era Iudeu, fiu al unui popor disprețuit, la care romanii nu găseau nimic demn de luat în seamă, necum de imitat, mai propovăduia o învățătură fără nici o afinitate cu obiceiul, spiritul și idealul omului păgân.

În locul grijei omului păgân de a trăi bine prin împlinirea tuturor înclinațiilor naturale, Iisus recomandă stăpânirea pornirilor; propune virtuți necunoscute, ca sărăcia de bunăvoie, iubirea vrăjmașilor, lepădarea de sine și îndurarea suferinței ca mijloc de purificare și spiritualizare; în locul mâniei și a răzbunării propovăduiește iertarea și răbdarea; în locul luptei, pacea, nepotrivirea la rău și biruirea lui prin bine.

Toate acestea păreau păgânilor neobișnuite, stranii, utopii, „nebunie”. Nu-l puteau înțelege Romanii pe acest Iudeu răzvrătit și deci n'aveau nici un interes pentru persoana și învățătura lui, care nu le spunea nimic și l trec astfel sub tăcere.

Iisus n'a intruchipat în sine pe eroul concepției romane.

Poate, i s'ar fi putut trece cu vederea faptul că era Iudeu, că era un profet fals, un amăgitor care a adunat în jurul său o mulțime de ucenici, dar n'au putut niciodată să i ierte Romanii, felul mizerabil în care și-a sfârșit viața. Nu s'au putut împăca niciodată cu faptul că Iisus s'a lăsat ucis cu moartea cea mai josnică, răstignit pe Cruce. Nu puteau avea decât dispreț față de cineva, care deși poate, totuși se lasă răstignit, ca ultimul dintre tâlhari, de către o ceată de netrebnici, fără a schița nici cel mai mic gest de împotrivire, iar moartea lui să nu provoace în rândurile ucenicilor săi nici cea mai slabă reacțiune.

Romanii văd în această atitudine a Mântuitorului și a ucenicilor săi o crasă lașitate.

Ce avea de învățat romanul dela Iisus, ce exemplu de urmat tinerilor generații romane dădea Iisus pentru ca să poată fi obiect al istoriei?

Istoria romană nu vorbește despre un laș care a avut un sfârșit așa de mizerabil cu atât mai mult cu cât răstignirea era socotită la romani drept pedeapsa cea mai rușinoasă. Cicero dorea ca Romanii nu numai să nu sufere această pedeapsă în trupurile lor, dar nici măcar să nu cugete la ea, ori să audă despre ea, sau s'o vadă, căci nu numai suferirea, ci și gândul la ea, așteptarea ei, ba chiar și pomenirea despre ea era dejositoare pentru un cetățean roman și pentru un om liber. (Suci: Teologie fundamentală).

Din tăcerea istoriei profane asupra persoanei Mântuitorului nu se poate conchide la neexistența lui istorică.

În această privință profesorul Ch. Guignebert dela Sorbona, unul dintre criticii independenți ce nu poate fi bănuit de ortodoxism și părtinire, spune: „este o mare greșală să ne mirăm de sărăcia desolantă a acestor

mărturii profane, păgânii din sec. I și dela prima jumătate al celui de al II-lea sec. nu simțeau aceeași nevoie ca noi să se intereseze de Iisus. Fără îndoială că pe vremea primilor antonini, mai toți auziseră rostindu-se numele Său, însoțit de tot felul de calomnii și povești năzdrăvane, dar la urma urmelor nașterea sa într'un târ-gușor pierdut din Galileea, printre oameni săraci și aceștia evrei disprețuiți și hulțiți, viața sa scurtă și cu totul neînsemnată, care s'a sfârșit printr'un gest banal de autoritate, învățătura care nici prin fond, nici prin formă nu putea să atragă într'un fel oarecare pe Greci și Romani nimic din toate acestea n'aveau de ce să atragă atenția vreunui istoric al vremii, chiar dacă întâmplarea îl scosese pentru o clipă la suprafață (Ch. Guignebert: Iisus, după St. Diamandi: Fiul lui Dumnezeu Fiul omului. O tăcere analoagă cu aceea a autorilor romani în privința lui Iisus, descoperă Windisch și în alte împrejurări astfel: „Herodot vorbește despre religia Perșilor, fără a aminti numele lui Zoroastru.

Dion Cisius povestește revolta Evreilor sub Adrian fără să amintească numele lui Barkochba. Iosif Flaviu nici nu pomeneste măcar numele lui Gamaliel sau Hilel, deși aceștia au jucat un rol însemnat în viața spirituală iudaică” (St. Diamandi Op. cit) Istoria profană păstrează tăcere despre Iisus Hristos, fiindcă nu l înțelege, nu l găsește potrivit cu gusturile, interesele și ideile contemporanilor așa după cum bine a remarcat sf. Apostol Pavel: „Ci noi propovăduim pe Hristos cel răstignit, pentru Iudei sminteală, pentru păgâni nebunie” (I Cor. 1,23).

Dacă istoria profană vorbește puțin și neprecis, sau chiar tace — atitudine ce-și are explicația simplă și naturală — cu atât mai elocvente și mai prețioase sunt celelalte mărturisiri despre personalitatea lui Iisus Hristos — Dumnezeu adevărat și om adevărat — și acestea nu lipsesc căci toată lumea și toate veacurile dela venirea pe pământ a lui Dumnezeu Cuvântul, mărturisesc despre Dănsul. Totul vorbește învederat și tare despre Hristos și acolo unde oamenii ar dori să tacă despre Hristos, acolo pietrele strigă despre El, pietrele bisericilor, a bazilicilor vechi, mormintele creștine, pereții catacombelor romane (P. Svetlov), martirii și sfinții creștinismului, trăirea și învățătura Sa, îi luminează ca un soare chipul dumnezeiesc, de a cărei existență reală istorică, nicio minte sănătoasă nu se poate îndoi.

Prof. I. Ageu

## AVIZ

P. C. Părinți sunt rugați a anunța pe studenții teologi aflători în parohiile Sfinților Lor, să se prezinte imediat la cursuri, deoarece școala fiind provăzută cu combustibilul necesar, și-a început continuarea activității.

Rectoratul Academiei Teologice  
ort. rom. Arad.

## Statutele Frăției Misionare „Frăția Propovăduirii Sfintei Cruci“

### I. și II. Numele și scopul Frăției.

1. Potrivit cu articolele 26 și 38 din statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe-române, ia ființă, sub oblăduirea Sfintei Episcopii Ort. Rom. a Aradului, o frăție de propovăduire religioasă creștină ortodoxă cu numele de „Frăția Propovăduirii Sfintei Cruci“. Scopul acestei frății este să propovăduiască și să răspândească învățăturile sfinte, creștine ortodoxe, prin cuvântul vorbit și scris, prin obiecte religioase (cruciulițe, iconițe etc.) și prin proiecțiuni luminoase.

### III. Mijloacele.

2. Acest scop ea și-l va urmări, cu ajutorul lui Dumnezeu și al tuturor oamenilor de bine: a) prin pregătirea și trimiterea de misionari și misionare în cuprinsul Sfintei Eparhii a Aradului și - cu învoirea Chiriarhilor respectivi - și în alte Eparhii din țara noastră și din alte țări; b) prin tipărirea în editură proprie și prin cumpărarea dela alte edituri, a diferite cărți religioase, mari și mici și c) prin cumpărarea a diferite aparate de proiecțiuni și prin cumpărarea și editarea dispozitivelor și a filmelor trebuincioase.

### IV. Misionarii Frăției.

3. Misionarii și misionarele Frăției vor fi recrutați dintre creștinii ortodocși evlavioși, bărbați și femei, majori cu cel puțin 4 clase primare, recomandați de către un preot - paroh. Ei vor urma întâi un curs de pregătire de cel puțin 3 luni de zile, într-una din Sfintele Mănăstiri ale Eparhiei. La isprăvirea cursului ei vor obține numele de frate misionar sau soră misionară din Sfânta Mănăstire respectivă, cum și dreptul de a purta rasă monahală.

4. Înainte de a primi acest titlu, orice viitor misionar va ceda Frăției, printr'un act, toată averea sa pământească (dacă o are), pentruca ea să poată sluji la propovăduirea religioasă și pentruca dânsul să nu fie încurcat în slujba Domnului cu rânduirea și administrarea ei. În act trebuie arătat dacă dă averea pentru totdeauna, sau pe un timp mărginit, urmând ca să o ia înapoi, când va crede de cuviință. Totodată și, dacă dă dreptul Frăției, să vândă sau nu lucrurile cedate.

5. Tot acum misionarul sau misionara va face și o făgăduință că nu se va căsători niciodată, sau că nu se va căsători până într'un timp anumit, timp pe care înțelege să-l pună în slujba lui Dumnezeu, în lucrarea de propovăduire.

6. În chip excepțional pot să fie primiți și întrebuințați ca misionari și oameni căsătoriți. Dar și aceștia vor urma regula privitoare la cedarea averii proprii și toate regulile celelalte.

7. Frații și surorile misionare porniți la lucrul Domnului vor răspândi cărți, cruciulițe și iconițe creștine ortodoxe, recomandându-le prin mici cuvântări morale. Înainte de a începe lucrul într'o parohie, vor cere binecuvântarea preotului paroh respectiv.

8. Misionarii merg la lucru câte doi. Asemenea și misionarele. Al doilea misionar trebuie să fie ajutător celui dintâi.

9. Misionarii și misionarele Frăției nu au nimic al lor propriu. La intrarea în Frăție ei își cedează Frăției toată averea, iar Frăția grijește să le trimită tot ce le este de trebuință și anume: cărți, cruciulițe, iconițe, aparate de proiecții, diapozitive, etc. Hrana misionarilor și adăpostul lor peste noapte le dă fiecare casă credincioasă, cum spune Domnul (Sf. Evanghelie Mat. cap. 10); când nu se întâmplă așa, costul hranei și al dormitului se scade din banii încasați în misiune. Frăția dă misionarilor și îmbrăcăminte, încălțăminte și rufăria trebuincioasă.

10. Orice material ce va fi răspândit va fi luat numai dela Frăție. La eșirea dintr'o parohie misionarii fac un proces-verbal în care se arată pe scurt ce simțiminte au avut auzitorii sau privitorii în timpul ședinței (aute. Tot aici se arată și ce s'a răspândit în această parohie și cu ce prețuri, cum și ce s'a răspândit gratuit. Procesul verbal va fi semnat și de Preotul paroh. Prețul materialului răspândit va fi trimis îndată Frăției, păstrându-se pentru cazuri de nevoie numai o sumă mică (cel mult 20.000 lei).

11. Din fiecare două luni, misionarii sunt datori să petreacă 7 zile la o Mănăstire, unde ei se vor întări sufletește prin rugăciuni, citiri, sfătuiri și îndemnuri, cum și prin primirea Sfintelor Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei. Cu acest prilej, fiecare va aduce și o dare de seamă de ce a lucrat și misionarii vor deprinde, unul dela altul, diferite chipuri de lucrare în ogorul Domnului.

12. Din când în când, Frăția trimite oameni cari văd lucrarea misionariilor. Cei ce nu-și fac datoria vor fi sfătuiți să se îndrepte. Dacă nu ascultă vor fi pedepsiți. Judecarea lor o face sfatul de îndrumare al Frăției. Cea mai mare pedeapsă dată va fi darea afară pentru totdeauna din Frăție, împreună cu ridicarea dreptului de a purta rasă mănăstirească și cu vestirea tuturor eparhiilor din țară despre această pedeapsă. Pedeapsa aceasta va fi dată, însă numai cu aprobarea Sfintei Episcopii a Aradului și numai atunci când s'a văzut că toate celelalte sfaturi sau pedepse nu au adus îndreptarea celui greșit.

13. Când un misionar se îmbolnăvește, Frăția îl duce la un spital sau la o familie credincioasă și îi dă toate îngrijirile trebuincioase. Tot așa ea grijește și de misionarii bătrâni, așezându-i în una din Sfintele Mănăstiri din eparhie sau din alte eparhii și purtându-le de grijă cu toate cele de trebuință.

(Va urma).

## Despre ce să predicăm?

*Dumneacă în 3 Februarie 1946 să vorbim despre:* ORIGINEA ȘI NATURA OMULUI.

Grăia odată un înțelept: „Omule, nu te mândri, căci ești din pământ; dar nici nu dispera, căci ești făptura lui Dumnezeu... În aceste cuvinte se cuprind, foarte frumos rezumată, învățătura creștină despre originea și natura omului.

Când am vorbit despre religie, am spus că cei doi factori care fac posibilă religia sunt Dumnezeu și omul. Dumnezeu există. Ne-am convins despre acest adevăr când am arătat căile prin care ajungem la El și am înșirat probele raționale și religioase prin care se dovedește existența lui mai presus de orice indoială.

Al doilea factor, ființa a doua, care face cu puțință religia, este omul. După cum nu ne putem închipui și nu putem concepe religia fără Dumnezeu, la fel nu ne putem închipui și nu putem concepe religia fără om. Religia presupune doi termeni, Dumnezeu și omul, dintre care nu poate lipsi niciunul, fără a desființa însuși ființa religiei.

De existența omului nu se îndoiește nimeni, dar trebuie să ne întrebăm: Ce este și de unde este omul? Este el o ființă psiho-fizică, sau numai fizică, și ființa aceasta e capabilă de religie sau nu? Are omul suflet, pe lângă trup, și voință liberă sau nu? Poate el primi comunicări: inspirații și revelații dela Dumnezeu și este el capabil să le cunoască și să le urmeze, sau nu?... Este știut că precum învățătura despre religie și Dumnezeu a fost atacată de adversari, totașa este atacată și învățătura creștină despre om. Iată de ce este necesar să desbatem și aceste subiecte și probleme, în lumina științei și a religiei creștine.

Din cea mai elementară observație și experiență personală, oricine poate constata că omul este o ființă destul de complicată: are trebuințe, preocupări, aspirații, facultăți, funcțiuni psihologice și biologice, sufletești și trupești, idealiste și materialiste, filosofice și fiziologice, etc. Din constatarea aceasta s'au născut două păreri, două concepții generale despre ființa și originea omului. Prima susține că omul este o ființă care constă din trup material și suflet spiritual (dualismul antropologic); a doua (monismul antropologic) învață că omul constă sau numai din elemente chimice și combinații materiale (monismul materialist), sau numai din spiritul dezvoltat în formă corporală (monismul spiritualist).

Religia creștină învață și susține dualismul antropologic și atribuie omului înalte origini și scopuri divine, teandrice. După învățătura creștină, omul este fiul lui Dumnezeu, coroana și capodopera creațiunii. Și aci, când vorbim despre originea omului, ca și atunci când am vorbit despre originea lumii, limbajul

omenesc nu află un cuvânt mai potrivit decât „creațiunea“, pentru a-i arăta obârșia. Prin creațiune înțelegem aducerea din neființă la existență. Zicem că lumea a fost creată și omul a fost creat, pentru că își au ființa dela Dumnezeu. De aci și vine în limba greacă noțiunea de „om“ (anthropos) care înseamnă ființa cu privirea îndreptată în sus, spre cer, spre Creator, în deosebire de animale, care au privirea îndreptată în jos spre pământ, spre creaturi, — precum și definiția că omul este o ființă verticală, „a cărui față este făcută pentru a privi în sus, respirând în plămâni Cerul, unde îl cheamă destinul său“ (De Lapparent).

Omul este făcut de Dumnezeu, „după chipul și asemănarea sa“, din trup și suflet; din trup luat din pământ și din suflet, primit prin suflare, dela Dumnezeu, cu menirea să fie regele creaturilor, reprezentantul său pe pământ. Trupul omului fiind creat din pământ e muritor, trecător ca tot ce e pământesc. Sufletul, fiind suflare dela Dumnezeu, este nemuritor, ca tot ce are esență divină. Prin „chipul“ lui Dumnezeu, care se oglindește în om, avem să înțelegem darurile și puterile cu care a înzestrat Dumnezeu sufletul omului: conștiința de sine, mintea sănătoasă, rațiunea logică, imaginația creatoare, memoria, sentimentul, voința și nemurirea. Cu ajutorul acestor grații și forțe spirituale, omul își îndeplinește — în „asemănare“ cu Creatorul său — rolul de stăpân al pământului, misiunea de reprezentant și moștenitor — pentru că fiul e și moștenitor, — destinul de creator de cultură și civilizație, până la asemănarea morală cu Dumnezeu.

Ești chipul, imaginea lui Dumnezeu pe pământ, omule, să stălucească și în tine aceleași virtuți și atribute, ca și în Creatorul tău; ești fiu de împărat atotputernic, atotînțelept și perfect în bunătate, în dreptate, în iubire și adevăr, ridică-te și tu, omule, la aceeaș slavă și la aceeaș perfecțiune morală și spirituală, pentru care te-a creat și la care te cheamă Tatăl și Domnul tău. Dacă după corp ai origine materială și ești muritor, nu uita omule că după spirit ai origine divină și destin nemuritor. Incordează-ți toate puterile trupești și sufletești, ca să-ți îndeplinești misiunea de om; să intrupei adică în tine chipul lui Dumnezeu și să-l desvălui până la asemănarea cu El; să ajungi, prin faptele, creațiile și operile tale, până la asemănarea cu operile și perfecțiunile divine, până la identificarea cu atributele raționale și etice ale lui Dumnezeu:

Înțelepciunea lui Dumnezeu să devină înțelepciunea ta;

Voința lui Dumnezeu să devină voința ta;

Iubirea lui Dumnezeu să devină iubirea ta;

Bunătatea lui Dumnezeu să devină bunătatea ta;

Sfințenia lui Dumnezeu să devină sfințenia ta;

Perfecțiunea lui Dumnezeu să devină perfecțiunea ta.

Astfel înțelege religia creștină „chipul și asemănarea” lui Dumnezeu în om; darurile și puterile pe care le avem date în noi, pe care suntem datori să le descătușăm, să le eliberăm, să le dezvoltăm și desăvârșim până la unitatea de măsură a însușirilor și puterilor pe care le are Dumnezeu. Acesta e cel mai curat, cel mai înalt și cel mai sublim ideal spre care poate năzui omul, cel mai sigur drum care poate să-i aducă fericirea eternă și lui Dumnezeu slava.

Așa dar, obârșia omului este divină, ca și menirea și tința vieții lui. Nu suntem în lume niște orfani, sau niște copii întâmplători ai naturii oarbe. Suntem copiii Domnului, zămislighi din țărâna binecuvântată și însuflețită de credința și suflarea divină. Plecând dela credința și convingerea aceasta, Apostolul Pavel definește omul „chipul și slava lui Dumnezeu” (I Cor. 11, 7). Omul este icoana și gloria lui Dumnezeu. Creat după modelul ființei, a vieții și a puterii divine, el are chemarea să reprezinte pe pământ ființa, viața și puterea divină.

Omul are însă o menire divină nu numai prin originea sa, dar și prin natura sa spiritual-corporală. Omul trăește prin sufletul său, prin scânteia divină care-i străbate și stăpânește corpul. Intre suflet și corp este un raport de solidaritate, ca între un artist și instrumentul din care cântă. Trupul este tot așa de necesar sufletului ca și vioara pentru exprimarea cântecului sau ca și „pana pentru transcrierea gândului” (I. Savin). Sufletul gândește, vorbește și muncește prin trup. El se folosește de trup ca de o unealtă, menită a-i sluji cu credință până la moarte. Dar precum artistul nu-i totuna cu vioara și gândul cu pana, tot așa sufletul nu-i totuna cu trupul. Sufletul are rolul artistului și al gândului creator și conducător, pe când trupul nu are decât rolul de a sluji sufletului de locaș vremelnic, însă curat și devotat.

Să întâmplă uneori că trupul usurpă drepturile sufletului. Atunci, ajung la cârma vieții omului instinctele animalice, pornirile inferioare care întunecă în el chipul lui Dumnezeu. Când sufletul nu mai stăpânește corpul, sau când deviază dela menirea lui divină, atunci viața omului se degradează; își pierde din puterea și strălucirea ei originară. În acest caz, în loc de-a ajunge un erou moral, un sfânt, omul ajunge un rob, un inger căzut, poate chiar un demon.

Legea firii omului este ca „trupul să asculte de suflet, iar sufletul să asculte de Dumnezeu” (T. Chiricuță). Așa e natural, logic și moral ca sufletul să aibe cârma, deoarece el e conducătorul, spiritus rector. Spiritul are menirea să ne conducă; materia să se supună, să seryească și să asculte școaptele, indemnurile și poruncile sufletului.

Intre suflet și corp trebuie să existe prin urmare un raport de pace și armonie, un raport de prietenie și solidaritate sfântă, așa după cum o pretinde originea și destinul lor. Pe lângă aceasta, omul e dator să nu-și uite de obârșia sa divină, după cum nu-i permis să-și piardă din vedere nici scopul divin pentru care a fost creat, adică fericirea în comuniune de iubire cu Creatorul prin religie și cu semenii prin morală.

Când ești ispitit să te lauzi cu titlurile sau meritele tale, sau — Doamne ferește — când ești amenințat să te descurajezi din pricina mizeriilor și a nevoilor, omule frate, adu-ți amintele de cuvintele înțelepte: Nu te mândri, căci ești din țărână, — pământ ești și în pământ te vei întoarce, cu trupul; dar nici nu dispera, căci ești făptura lui Dumnezeu. Sufletul tău vine dela Dumnezeu și se întoarce la Dumnezeu, ca paserea la cuibul ei.

Fă arătat în tine chipul lui Dumnezeu. Desvâlue-l, cum desvâlui un antimis în altar, ca să se vadă pe el chipul lui Dumnezeu; desrobește-l, cum desrobești opera de artă din stânca de marmoră; formează din el în tine un caracter creștin, o personalitate morală, care să fie o glorie a ta și a Marelui Creator; trăește astfel, ca să se vadă că „în El viem, ne mișcăm și suntem”, — să se simte și să se înțeleagă că

*Suntem din neamul lui Dumnezeu (Fapte 17, 27-29).*

## Cărți

*Preotul Ioan G. Coman: PROBLEME DE FILOSOFIE ȘI LITERATURĂ PATRISTICĂ. Casa Școalelor (București) 1944.*

Părintele Ioan G. Coman, profesor la Facultatea de teologie din București, este cunoscut ca unul dintre militanții rodnici ai întoarcerii la studiul Sfinților Părinți spre a se gusta de acolo hrana cea tare a ortodoxiei, nealterată prin intermediul, adeseori interesat, al teologilor eterodocși.

Citim în prefața cărții cu titlul de mai sus: „Prezentăm cititorilor români, numai un modest început al unor lucrări de amploare asupra gândirii dogmatice, filosofice, morale, estetice și sociale a Sfinților Părinți. O dogmatică și o metafizică ortodoxă, întemeiată exclusiv pe documentele originale ale epocii patristice, sunt absolut necesare spiritualității românești contemporane. Nădăjduim să putem da Bisericii și Țării, într-o zi, această ofrandă”.

Iată o veste într'adevăr bună. Iată o făgăduință a cărei împlinire o așteaptă orice teolog și intelectual român. Avansul ei promițător, îl constituie activitatea de până aci a Părintelui autor, dar mai ales această culgere de „probleme permanente ale minții și inimii omenești”, prezentate în soluționarea dată lor de gândirea patristică.

Este destul de greu a rezuma această carte plină de miez, cu expresii și formulări una mai f ricită și mai reușită ca alta. Pe de altă parte spațiul rezervat unor astfel de prezentări în această revistă fiind destul de restrâns, ne vom mărgini a rezuma unele dintre studii și a atrage atenția asupra celorlalte, îndrumând pe cititor la lectura liniștită și „mestecarea” răbdurie a celor 270 pagini ale cărții.

Cel dintâi studiu este intitulat sugestiv: *Intre Parnas și Tabor* (pp. 5-23) și examinează „raportul dintre literaturile greacă profană și greacă creștină”. Intre ele nu există abis ci dimpotrivă, alături de deosibirile tranșante, se pot găsi asemănări vrednice de relevat. Limba greacă, comună ambelor literaturi, care a dat putința creștinismului să-și desbătă și propage subtilitățile sale de credință și viață, e una din aceste asemănări. Nu mai puțin „analogiile de idei și atitudini general omenești”, desbătute în ambele literaturi, explicate de Sf. Părinți prin revelația naturală a Logosului sunt puncte de contact între ele.

Apariția apologiilor și polemiștilor creștini și păgâni accentuează acest contact, care culminează în sec. IV, secolul marilor doctori ai Bisericii, în cea mai mare parte cu pregătire intelectuală în marile școli elenice.

Intre cele două literaturi sunt apoi deosebiti „atât de structură cât și de orientare” (p. 14). Cea profană greacă se desfășoară numai pe plan natural-uman, cea creștină dimpotrivă, pe plan supranatural, stând sub influența și „dogoarea revelației divine”. Literatura elenă pune ca scop al existenței acea minunată sinteză a binelui și a frumosului, *Kalokagathia*; literatura creștină consideră viața pământească ca un „preambul al nemuririi”, ce trebuie câștigată prin eforturi continue. Un capitol deosebit din acest studiu se ocupă de genurile literare creștine: Poezia lirică, istoriografia, oratoria, filosofia, polemica și genul epistolar.

Al doilea studiu se intitulează: *Frumusețea gândiri patristice* (p. 24-47). Această gândire n'a disprețuit filosofia veche elenică și folosind limbajul, terminologia ei tehnică și unele influențe de formă — a reușit să toarne „conținut sau sens nou în termeni vechi” și uneori să dea soluții cu totul noi și fericite.

Frumusețea gândirii patristice se desprinde din tematica ei: a) *Dumnezeu*, creatorul lumii cu atributele divinității; b) *Logosul*, a cărui lumină s'a revărsat fragmentar și în timpurile precreștine (logosul spermaticos) identificat la Sf. Părinți cu Iisus Hristos „creația cea mai revoluționară a gândirii patristice”; c) *Lumea*, operă a bunătății divine, exteriorizare a frumosului care e Dumnezeu însuși; d) *Omul*, trup și suflet legate organic între olaltă; e) O atitudine favorabilă față de *natura pură* considerată ca cel mai potrivit cadru pentru contemplarea lui Dumnezeu; f) și în sfârșit, o nouă interpretare a istoriei după care istoria nu mai e „o înlanțuire anostă de cauze și fapte” ci și în mare măsură, desfășurarea activității pronietoare a lui Dumnezeu în timp

Al treilea studiu (pp. 49-73) este închinat *eroismului elitelor patristice*: eroismul cunoașterii, eroismul sfințeniei și eroismul morții, prin care s'a întreținut viața și s'a verificat trăinicia Bisericii lui Hristos.

Al patrulea studiu este intitulat: *Athenagora Athenianul despre învierea morților*: (pp. 74-103), studiu important atât pentru valoarea operei în sine „operă de profundă credință și de înaltă știință”, cât și pentru limpezimea cu care sunt prezentate cele două feluri de argumente: *teologice și antropologice*, pentru dovedirea adevărului învierii morților. Cele teologice sunt: a) *știința și puterea lui Dumnezeu*. — El care a făcut corpurile omenești are și știința și puterea de a aduna elementele răvășite în univers și a învia corpurile; b) *voinea și maiestatea lui Dumnezeu*. Învierea trupurilor e un act și voit și demn de Cel ce le-a creat

Mai interesante sunt — credem — cele patru argumente antropologice: a) „Omul are drept cauză a creațiunii sale perpetuitatea, iar perpetuitatea are învierea, fără de care omul n'ar putea dăinui în eternitate. Învierea este deci o concluzie a creațiunii și a hotărârii Creatorului.” (p. 91-92); b) Omul este o unitate psiho fizică indestructibilă. Nu sufletul în sine, ci omul — trup și suflet — primește mintea și rațiunea. Omul deci, trebuie să dureze în etern „în forma ambelor elemente componente” (p. 93); c) Judecata din urmă ca dreaptă răsplătitoare a vieții omenești, postulează pe omul întreg spre a-și primi destinația în veșnicie; d) Scopul vieții umane este trăirea în fericire și contemplarea lui Dumnezeu. Ambele părți componente au avut același scop, ambele trebuie să atingă și în veșnicie același unic scop, lucru imposibil fără învierea corpurilor.

În două subiecte deosebite, Părintele autor se ocupă de scriitorul patristic *Lactanțiu* și de opera acestuia: *Divinae Institutiones*, „un impresionant repertoriu al culturii umane”. Primul, pp. 105-134) examinează *raportul dintre filosofie, înțelepciune și religie*, iar celălalt (pp. 176-228), pornind dela cartea VI-a a operei pomenite, intitulat: *Intre perspectivele profane și creștine ale existenței*, stăruie asupra acestui „tratată complet de morală”, arătând superioritatea moralei creștine asupra celei păgâne.

Intre aceste două studii întâlnim unul, al șaselea, intitulat: *Modul uman și creștin al existenței după Scrisoarea către Diognet* (pp. 136-174). Câteva pagini se ocupă cu identificarea autorului acestei Scriori și propune o ipoteză proprie, după care autorul ar fi un discipol — poate chiar cleric — al Sf. Iustin Martirul și Filosoful. Sunt examinate aci mai întâi cele două moduri creștine ale existenței: modul elenic și cel iudaic, apoi modul creștin superior celorlalte prin caracterul său revelat, supranatural.

Al ptulea studiu, intitulat: *Frumusețea desăvârșirii creștine după Sf. Grigorie de Nyssa*, (pp. 233-263) pornește dela opera acestui Sf. Părinte: *Despre desăvârșire*

și cum trebuie să fie creștinul. Desăvârșirea creștină este o stare de fapt pentru Dumnezeu, pentru îngeri și sfinți și e un ideal pentru oameni. Ea trebuie să fie integrală adică să îmbrățișeze întreaga ființă umană: trup și suflet, cu cele trei elemente ale vieții: fapta, cuvântul și gândul. Modelul desăvârșirii creștine este Iisus Hristos prin atributele sale accesibile. Ea se obține prin imitația activă a vieții Domnului, după pilda clasică a sf. apostol Pavel. Agenții desăvârșirii sunt virtuțile care trebuie să anihileze patimile (p. 250-251). Ultimul capitol al acestui studiu enumeră și analizează elementele desăvârșirii creștine.

Al noulea și ultimul studiu, intitulat: *Dogma creștină* (pp. 254-270) cuprinde câteva reflexii adânci cu privire la caracterul dogmei creștine, la problema evoluției dogmelor și a legăturii dintre dogmă și rațiune. Cartea întreagă este un prea frumos elogiu al gândirii patristice. Pentru cei puțin familiarizați cu această literatură — fie din necunoștința limbilor clasice, fie din lipsa izvoarelor — oficiul mijlocitor al cărții Părintelui profesor Coman este vrednic de toată atenția. El comportă obligația morală pentru teologi ca și pentru orice om de cultură, de a zăbovi cu mintea asupra unei cărți ce intrunește o seamă de soluții fericite date problemelor arzătoare ale spiritului omenesc de totdeauna.

Pr. Gheorghe Lițiu

## Informațiuni

■ INCEPÂND CU ACEST NUMĂR publicăm în revista noastră Statutele Frăției Misionare „Frăția Propovăduirii Sfintei Cruci”. Frații Preoți sunt rugați să zăboviască asupra lor și dacă au anumite observațiuni de făcut, să le trimită în scris la Sf. Episcopie C. Părinte misionar Dr. Toma Gherasimescu. Deasemenea sunt rugați să îndemne pe credincioșii lor destoinici, să se înroleze în această Frăție.

■ UN COMUNICAT AL SF. PATRIARHII a anunțat de curând că Mănăstirea Căldărușani, ctitoria lui Matei Băsarab, a ars până în temelii. Focul s'a iscat din cauze necunoscute și s'a încins peste întregul locaș. A ars totul. Nu s'a putut salva decât „Cartea de aur” a sf. Mănăstiri.

■ IN ZIUA DE 5 MARTIE a. c. Teatrul religios „Lumină din lumină” din București, va juca la Arad piesa „Divina Comedie”. Cucernicii Frații Preoți sunt invitați să facă cunoscut acest eveniment în cercuri cât mai largi.

\* ■ † MIHAI VIDU, fost învățător confesional în Hălmeagiu și revizor școlar, a încetat din viață în ziua de 17 Ianuarie a. c. în vârstă de 80 ani. Defunctul a fost singurul frate al

compozitorului I. Vidu, care-și trage originea din părțile Hălmeagiului. A servit Biserica și școala românească cu destoinicie și jertfelnicie.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

— CETIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI foaia creștinului ortodox „CALEA MĂNTUIRII”. Ea vă deschide ochii și inima ca să înțelegeți și să urmați cuvântul adevărului creștin, legea Evangheliei, glasul Bisericii lui Hristos.

„Calea Mântuirii” să nu lipsească din nicio casă creștină.

No. 111-1946.

## Concurs

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru întregirea posturilor bugetare vacante II și III de preoți la Catedrala din Arad.

Venite:

Salarul dela Stat.

Arad, la 12 Ianuarie 1946.

† ANDREI,

Episcop.

Traian Cibian,

consilier, ref. eparhial.

Nr. 229-1946.

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei bugetare vacante, de cl. III-a Barașca, protopopiatul Radna.

VENITE:

1. Salarul dela Stat.

2. Stolele legale.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Arad, la 21 Ianuarie 1946.

† ANDREI,

Episcop.

Traian Cibian,

consilier ref. eparhial

1-2

Nr. 30-1946.

## Comunicat

Prin decizia Nr. 62108-1945 On. Minister al Cultelor fixează o nouă sesiune de examen la 1 Martie 1946 pentru cântăreții practicanți cu o vechime de cel puțin 10 ani la strană, cari nu s'au putut prezenta la examenul fixat pe ziua de 1 Oct. 1945, din cauze binemotivate.

Examenul se va ține în aceleași condițiuni ca în sesiunea trecută.

Arad, 9 Ianuarie 1946.

† ANDREI,

Episcop.

Ic. Stavr. C. Turicu,

Cons. ref. eparhial.